

R O M Â N I A
CURTEA DE APEL CONSTANȚA
SECTIA PENALĂ ȘI PENTRU CAUZE PENALE CU MINORI ȘI DE FAMILIE

Dosar nr.

ÎNCHEIERE

Ședința publică de la 19 Septembrie 2019

Curtea constituită din:

PREȘEDINTE:

JUDECĂTOR:

GREFIER:

Ministerul Public – Parchetul ----- a fost reprezentat de procuror-----

S-au luat n examinare apelurile penale declarate de **PARCHETUL** ----- și persoanele vătămate----- și, prin reprezentant legal ----- ambele domiciliat în comuna -----, județul ----- împotriva sentinței penale nr. ----- din data de ----- pronunțată de Judecătoria ----- în dosarul penal nr. -----.

La apelul nominal făcut în ședință publică cu respectarea disp.art.358 C.p.p., au răspuns: reprezentantul legal al apelantelor persoane vătămate----- și intimatul inculpat -----.

Au lipsit: apelanta persoană vătămată-----, reprezentată de avocat din oficiu și apelanta persoana vătămată -----, reprezentată de avocat -----, în substituirea apărătorului desemnat din oficiu, -----, în baza delegației de substituire nr.----- emisă de Baroul -----și depusă la dosarul cauzei.

Procedura este nelegal îndeplinită , părțile fiind citate cu respectarea dispozițiilor art.258-263 Cod procedură penală.

S-a făcut referatul cauzei de către grefierul de ședință după care:

La interpelarea Curții, intimatul-inculpat ----- arată că nu dorește termen pentru angajarea unui apărător și nici să dea o nouă declarație în fața instanței de apel.

Intimatul inculpat ----- solicită încuviințarea depunerii la dosar a unor înscrisuri, care atestă plata lunară a unor sume de bani. Menționează și faptul că a încercat să ia legătura cu cele două fiice, însă mama acestora face tot ce-i stă în putință pentru a împiedica acest lucru.

Curtea pune în discuție cererea formulată de intimatul inculpat -----.

Reprezentantul Ministerului Public, având cuvântul, nu se opune primirii la dosar a înscrisurilor prezentate de intimatul inculpat.

Apărătorul din oficiu al apelantelor persoane vătămate, nu se opune primirii la dosar a respectivelor înscrisuri.

Deliberând, **Curtea** încuviințează proba cu înscrisuri solicitată de intimatul inculpat și ia act de faptul că acestea au fost depuse de inculpat la dosarul cauzei.

Curtea, în baza art. 476 al. 1 rap. la art. 475 Cod procedură penală, pune în discuție sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea următoarei chestiuni de drept:

„Dacă, în cazul infracțiunii de abandon de familie, prevăzută de art.378 alin. (1) lit.c) din Codul penal, prin sintagma „săvârșirea faptei” prevăzută de dispozițiile art. 296 Cod procedură penală (relevantă pentru calcularea termenului de introducere a plângerii prealabile) se înțelege *data încetării inacțiunii* (data epuizării infracțiunii de abandon de familie) sau *data consumării infracțiunii* (expirarea perioadei de 3 luni pe durata căreia autorul a rămas în pasivitate).”

Reprezentanta Ministerului Public, având cuvântul, arată că această situație a fost deja lămurită, iar în acest sens existând un R.I.L, respectiv Decizia nr. -----, care operează cu noțiunea de infracțiune continuă omisivă, urmând a se lega toate consecințele de această noțiune, de infracțiune continuă omisivă.

Având cuvântul pentru apelantele-persoane vătămate, avocat -----, consideră că nu este nevoie de dezlegarea acestei chestiuni de drept, apreciind că sentința apelată reprezintă o soluție minoritară.

Având cuvântul, intimatul-inculpat ----- arată că lasă soluția la aprecierea instanței. Totodată, solicită permisiunea de a prezenta instanței un document care dovedește că prezentul dosar este o răzbunare și că, din acest motiv, reprezentantul legal al persoanelor vătămate continuă să facă aceste demersuri.

Curtea pune în vedere intimatului-inculpat că poate depune la dosar un memoriu în această privință.

Curtea rămâne în pronunțare asupra chestiunii de drept pusă în discuție.

CURTEA,

În conformitate cu dispozițiile art.391 alin.(1) Cod procedură penală,

DISPUNE:

Stabilește pronunțarea la data de -----

Pronunțată în ședință publică, astăzi, -----.

PREȘEDINTE ,

GREFIER,

ROMÂNIA
CURTEA DE APEL CONSTANȚA
SECȚIA PENALĂ ȘI PENTRU CAUZE PENALE CU MINORI ȘI DE FAMILIE

Dosar nr.

ÎNCHEIERE

Ședința publică de la 20 septembrie 2019

Curtea constituită din:

PREȘEDINTE:

JUDECĂTOR:

GREFIER:

Ministerul Public – Parchetul -----a fost reprezentat de procuror.

Pe rol se află pronunțarea cu privire la sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea lămuririi unei chestiuni de drept în cauza penală având ca obiect apelurile declarate de **PARCHETUL** ----- și de persoanele vătămate ----- și -----, prin reprezentant legal -----, împotriva sentinței penale nr.----- din data de -----, pronunțată de Judecătoria ----- în dosarul penal nr. -----.

Dezbaterile și susținerile părților au avut loc la termenul de judecată din data de -----, fiind consemnate în încheierea de ședință de la acea dată, care face parte integrantă din prezenta hotărâre, când Curtea, în temeiul art. 391 C.p.p, a stabilit pronunțarea pentru astăzi, -----, dispunând următoarele:

CURTEA,

Analizând actele și lucrările dosarului,

I. Constată admisibilitatea sesizării Înaltei Curți de Casație și Justiție, potrivit dispozițiilor art.475 din Codul de procedură penală, motivat de faptul că:

1. Curtea de apel este investită cu judecarea cauzei în apel și, potrivit dispozițiilor art.552 C.p.p., hotărârea instanței de apel rămâne definitivă la data pronunțării acesteia, fiind astfel îndeplinită condiția prevăzută la art. 475 C.p.p. referitoare la soluționarea cauzei în ultimă instanță.

2. În speță, a fost identificată, din oficiu, o chestiune de drept de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei, și anume „Dacă, în cazul infracțiunii de abandon de familie, prevăzută de art.378 alin. (1) lit.c) din Codul penal, prin sintagma „săvârșirea faptei” prevăzută de dispozițiile art. 296 Cod procedură penală (relevantă pentru calcularea termenului de introducere a plângerii prealabile) se înțelege *data încetării inacțiunii* (data *epuizării* infracțiunii de abandon de familie) sau *data consumării infracțiunii* (expirarea perioadei de 3 luni pe durata căreia autorul a rămas în pasivitate).”.

De lămurirea acestei chestiuni de drept depinde soluționarea pe fond a cauzei, dat fiind că:

- dacă se va stabili că, în cazul infracțiunii de abandon de familie, prevăzută de art.378 alin. (1) lit.c) din Codul penal, prin sintagma „săvârșirea faptei” prevăzută de dispozițiile art. 296 Cod procedură penală se înțelege *data încetării inacțiunii* (data *epuizării* infracțiunii de abandon de familie), se impune admiterea apelurilor Parchetului și ale persoanelor vătămate, plângerea prealabilă urmând a fi considerată ca fiind formulată în termen, iar

- dacă se va stabili că, în cazul infracțiunii de abandon de familie, prevăzută de art.378 alin. (1) lit.c) din Codul penal, prin sintagma „săvârșirea faptei” prevăzută de dispozițiile art. 296 Cod procedură penală se înțelege *data consumării infracțiunii* (expirarea perioadei de 3 luni pe durata

căreia autorul a rămas în pasivitate) se impune respingerea apelurilor Parchetului și ale persoanelor vătămate, în măsura în care nu se va adopta teza Parchetului în sensul exercitării din oficiu a acțiunii penale în cauză.

3. Chestiunea de drept enunțată este nouă deoarece asupra acesteia Înalta Curte de Casație și Justiție nu a statuat nici printr-un recurs în interesul legii, nici printr-o hotărâre prealabilă, potrivit art.474 și, respectiv, art.477 din Codul de procedură penală.

4. Chestiunea de drept enunțată nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare, conform evidențelor Înaltei Curți de Casație și Justiție, consultate astăzi, 20.09.2019.

5. Chestiunea de drept constituie o problemă dificilă, deoarece trebuie stabilit conținutul unei noțiuni juridice folosite de Codul de procedură penală în vigoare, respectiv „săvârșirea faptei”, în raport de două decizii anterioare pronunțate de instanța supremă, dintre care una, mai veche, este susceptibilă să își producă efectele și în prezent, iar cea de-a doua, mai nouă, nu mai este aplicabilă, iar această împrejurare creează potențialul apariției unor interpretări contrare a dispozițiilor legale incidente în cauză prin raportarea diferită la deciziile menționate.

II. Expunerea succintă a cauzei

Prin **sentința penală nr. -----, Judecătoria -----** a dispus, cu privire la latura penală a cauzei, următoarele:

„În baza art. 378 alin. 1 lit. c C.pen. rap. la art. 378 alin. 3 C.pen., art. 396 alin. 1, 6 și art. 16 alin. 1 lit. e C.proc.pen.

Încetează procesul penal având ca obiect săvârșirea infracțiunii de abandon de familie de către inculpatul -----, (...), pentru lipsa plângerii prealabile. (...)”.

Judecătoria a reținut, printre altele, că:

Prin sentința civilă nr. ----- a Judecătoriei -----, definitivă prin decizia civilă nr. ----- a Tribunalului-----, inculpatul ----- a fost obligat la plata unei pensii de întreținere în cotă de --- din venitul net lunar realizat de pârât, în favoarea minorelor ----, începând de la data formulării acțiunii (---- și până la majoratul acestora.

La data de ----- numita ---- în calitate de reprezentant legal al persoanelor vătămate, a formulat plângere penală, arătând că inculpatul ----- nu a achitat pensia de întreținere la care a fost obligat prin sentința civilă nr. ----- a Judecătoriei ----.

(...)

Potrivit art. 378 alin. 1 lit. c și alin. 3 C.pen., „*Abandonul de familie. (1) Săvârșirea de către persoana care are obligația legală de întreținere, față de cel îndreptățit la întreținere, a uneia dintre următoarele fapte: c) neplata, cu rea-credință, timp de 3 luni, a pensiei de întreținere stabilite pe cale judecătorească, se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 3 ani sau cu amendă.*) *Acțiunea penală se pune în mișcare la plângerea prealabilă a persoanei vătămate.*”

Potrivit art. 296 alin. 1 și alin. 2 C.proc.pen., „(1) *Plângerea prealabilă trebuie să fie introdusă în termen de 3 luni din ziua în care persoana vătămată a aflat despre săvârșirea faptei.* (2)*Când persoana vătămată este un minor sau un incapabil, termenul de 3 luni curge de la data când reprezentantul său legal a aflat despre săvârșirea faptei.*”

Instanța a constatat că dacă în cele trei luni ulterioare rămânerii definitive a sentinței civile nr. ---- a Judecătoriei -----, respectiv ----- inculpatul nu a plătit nicio sumă, cel mai târziu la sfârșitul lunii ----- fapta de *abandon de familie* a fost consumată, de la această dată începând să curgă termenul legal de 3 luni în care reprezentantul legal al persoanelor vătămate minore îndreptățite la prestarea pensiei de întreținere putea introduce plângerea prealabilă.

În contextul analizat, termenul de 3 luni de introducere a plângerii prealabile s-a împlinit la sfârșitul lunii -----

Prin urmare, în lipsa punerii în mișcare și a exercitării din oficiu a acțiunii penale de către organele judiciare conform art. 157 alin. 4 C.pen., plângerea prealabilă introdusă în ----- este tardivă și, în consecință, nulă potrivit art. 268 alin. 1 C.proc.pen.

(...)

În lipsa punerii în mișcare și exercitării acțiunii penale din oficiu, instanța a reținut că în situația dedusă judecătii organul de urmărire penală a fost sesizat prin plângere prealabilă, iar această plângere, ca act de sesizare, este tardivă, fiind introdusă cu depășirea termenului legal de 3 luni, prevăzut de art. 296 alin.1, 2 C.proc.pen., calculat cu începere de la momentul cunoașterii infracțiunii, și nu de la momentul epuizării infracțiunii.

Acest impediment procedural împiedică punerea în mișcare și exercitarea în continuare a acțiunii penale, ceea ce presupune adoptarea unei soluții de încetare a procesului în baza art.16 alin.1 lit. e C.proc.pen., pentru lipsa plângerii prealabile.

Împotriva sentinței penale anterior menționate, au declarat apel PARCHETUL ----- și persoanele vătămate -----și-----, prin reprezentant legal -----, solicitând, în esență, să se constate că plângerea prealabilă a fost formulată în termenul prevăzut de lege. În acest sens, Parchetul a argumentat că în cazul infracțiunii de abandon de familie plângerea poate fi formulată în orice moment după expirarea termenului de trei luni de neplată a pensiei de întreținere și a susținut și că organele de urmărire penală au înțeles să procedeze din oficiu la efectuarea în continuare a urmăririi penale și la punerea în mișcare a acțiunii penale, chiar dacă nu au menționat în mod expres acest lucru, iar în lipsa unei referiri *expressis verbis* la dispozițiile art. 157 alin. (4) C.pen. sau la o anumită formulă de tipul „exercitarea din oficiu a acțiunii penale” nu se poate concluziona că organele de urmărire penală nu ar fi aplicat dispozițiile art. 157 alin. (4) C.pen.

III. Punctele de vedere cu privire la dezlegarea chestiunii de drept au fost exprimate astfel:

Reprezentanta Ministerului Public a arătat că situația a fost deja lămurită, prin Decizia nr. ----- - pronunțată în soluționarea unui recurs în interesul legii, care operează cu noțiunea de infracțiune continuă omisivă, urmând a se lega toate consecințele de această noțiune.

Avocatul din oficiu al apelantelor-persoane vătămate a susținut că nu este nevoie de dezlegarea acestei chestiuni de drept, întrucât sentința apelată reprezintă o soluție minoritară.

Intimatul-inculpat a arătat că lasă soluția la aprecierea instanței.

IV. Punctul de vedere motivat al completului de judecată

1. Redarea normelor de drept intern apreciate a fi relevante în speță

Art. 296 C.proc.pen.:

„Termenul de introducere a plângerii prealabile. (1) Plângerea prealabilă trebuie să fie introdusă în termen de 3 luni din ziua în care persoana vătămată a aflat despre săvârșirea faptei. (2) Când persoana vătămată este un minor sau un incapabil, termenul de 3 luni curge de la data când reprezentantul său legal a aflat despre săvârșirea faptei. (3) În cazul în care făptuitorul este reprezentantul legal al persoanelor prevăzute la alin. (2), termenul de 3 luni curge de la data numirii unui nou reprezentant legal. (...)”

Art. 378 alin. (1) lit.c) C.pen.:

„Abandonul de familie. (1) Săvârșirea de către persoana care are obligația legală de întreținere, față de cel îndreptățit la întreținere, a uneia dintre următoarele fapte: (...) c) neplata, cu rea-credință, timp de 3 luni, a pensiei de întreținere stabilite pe cale judecătorească, se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 3 ani sau cu amendă. (...) (3) Acțiunea penală se pune în mișcare la plângerea prealabilă a persoanei vătămate. (...)”

2. Punctul de vedere al completului de judecată

În cazul infracțiunii de abandon de familie, prevăzută de art.378 alin. (1) lit.c) din Codul penal, prin sintagma „săvârșirea faptei” prevăzută de dispozițiile art. 296 Cod procedură penală (relevantă pentru calcularea termenului de introducere a plângerii prealabile) se înțelege *data încetării inacțiunii* (data *epuizării* infracțiunii de abandon de familie), și nu *data consumării infracțiunii* (expirarea perioadei de 3 luni pe durata căreia autorul a rămas în pasivitate).

Astfel, după cum a statuat Î.C.C.J. - Completul competent să judece recursul în interesul legii, prin Decizia nr. 4/2017 (M. Of. nr. 360 din 16 mai 2017):

„În interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 378 alin. (1) lit. c) Cod penal stabilește că: Infracțiunea de abandon de familie săvârșită prin neplata, cu rea-credință, timp de trei luni, a pensiei de întreținere, instituită printr-o singură hotărâre judecătorească în favoarea mai multor persoane, constituie o **infracțiune unică continuă**” (s.n.).

În acest sens, a statuat, printre altele, următoarele:

„Calificarea juridică a faptei de abandon de familie, în varianta de la lit. c) din art. 378 alin. (1) din Codul penal (...), ca reprezentând o infracțiune continuă rezultă din împrejurarea că inacțiunea concretizată în neplata pensiei de întreținere se prelungește în timp, în mod natural, după data consumării, până la încetarea activității infracționale, adică la momentul epuizării. Astfel, infracțiunea de abandon de familie **se consumă** la expirarea perioadei de trei luni, pe durata căreia autorul a rămas în pasivitate, prin neexecutarea obligației de plată a pensiei de întreținere stabilită pe cale judecătorească, și **se epuizează** la momentul reluării plății de către debitor sau al condamnării acestuia, prin hotărâre judecătorească, dată la care se încheie ciclul infracțional și se autonomizează activitatea desfășurată până în acel moment.

Includerea infracțiunii de abandon de familie, în varianta normativă ce face obiectul prezentei sesizări, în sfera unității naturale sub forma infracțiunii continue a fost îmbrățișată de doctrină, dar și de practica judiciară, atât înainte, cât și după intrarea în vigoare a noii codificări penale, fiind exprimată doar izolat opinia conform căreia infracțiunea este una momentană, întrucât se consumă la data expirării termenului de trei luni și, având în vedere că obligația de plată are caracter periodic, fapta se săvârșește în mod repetat, prin neplata la termenele succesive⁴⁾ [⁴⁾ A se vedea ---- și colaboratorii, Explicații teoretice ale ----, ----, ediția ---- vol.----, Editura ---- și Editura ----, ----, "Întreruperea rezoluției infracționale unice. Criterii de determinare" în Revista ----, Anul ---, nr. ----.

În cazul infracțiunilor continue, data săvârșirii este aceea a încetării acțiunii sau inacțiunii, după cum s-a statuat prin Decizia ---- nr. ---- din ---- [publicată în ----, pp. ----, ---- ed. îngrijită de ---- pp. ----], în care s-a arătat totodată că în raport cu această dată se produc consecințele juridice referitoare la aplicarea legii penale în spațiu și în timp, minoritate, prescripția răspunderii penale, amnistie și grațiere, precum și orice alte consecințe care sunt condiționate de epuizarea activității infracționale.

O aplicare legislativă a acestui principiu o reprezintă dispozițiile art. 154 alin. (2) din Codul penal în vigoare, potrivit cărora „Termenele [de prescripție a răspunderii penale – n.n.] prevăzute în prezentul articol încep să curgă *de la data săvârșirii infracțiunii. În cazul infracțiunilor continue termenul curge de la data încetării acțiunii sau inacțiunii*, în cazul infracțiunilor continuate, de la data săvârșirii ultimei acțiuni sau inacțiuni, iar în cazul infracțiunilor de obicei, de la data săvârșirii ultimului act.”. Prin urmare, în materia consecințelor juridice referitoare la prescripția răspunderii penale, legiuitorul echivalează „data săvârșirii infracțiunii”, în cazul infracțiunilor continue, cu „data încetării acțiunii sau inacțiuni” (respectiv, *data epuizării infracțiunii continue*).

Este adevărat că, prin Decizia nr. --- a . - ---- (M. Of. nr. ----din ----), pronunțată tot în soluționarea unui recurs în interesul legii, s-a stabilit că „[d]ispozițiile art. 284 din Codul de procedură penală (din 1968 – n.n.) se interpretează în sensul că termenul de 2 luni pentru introducerea plângerii prealabile, în cazul infracțiunilor continue sau continuate, curge de la data la care persoana vătămată sau persoana îndreptățită a reclama a știut cine este făptuitorul”.

Dar, această decizie nu mai produce efecte față de dispozițiile legale actuale (art. 296 C.p.p.), conform cărora plângerea prealabilă trebuie introdusă în termen de 3 luni de la data când persoana vătămată sau reprezentantul său legal „a aflat despre săvârșirea faptei” (și nu din ziua în care „a știut cine este făptuitorul”, după cum prevedea reglementarea anterioară) [în acest sens, al neaplicării Deciziei nr. ---- a ----. - ---, a se vedea și *Analiza deciziilor pronunțate în recursurile în interesul legii în materie penală și procesual penală cu privire la efectele acestora în contextul noilor reglementări*, publicată pe site-ul ----].

În consecință, Curtea apreciază că în cazul infracțiunii unice continue de abandon de familie, prevăzută de art.378 alin. (1) lit.c) din Codul penal, prin sintagma „săvârșirea faptei” prevăzută de dispozițiile art. 296 Cod procedură penală (relevantă pentru calcularea termenului de introducere a plângerii prealabile) se înțelege *data epuizării* (a încetării inacțiunii), și nu data consumării acesteia (expirarea perioadei de trei luni, pe durata căreia autorul a rămas în pasivitate, prin neexecutarea obligației de plată a pensiei de întreținere stabilită pe cale judecătorească).

V. Dispozițiile completului de judecată

Față de considerentele anterior expuse, se va dispune, în temeiul art.476 alin.2 C.p.p. suspendarea judecării cauzei până la pronunțarea hotărârii pentru dezlegarea chestiunii de drept sesizate.

PENTRU ACESTE MOTIVE, ÎN NUMELE LEGII, DISPUNE:

În baza art. 476 al. 1 rap. la art. 475 C.p.p., sesizează Înalta Curte de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea următoarei chestiuni de drept:

Dacă, în cazul infracțiunii de abandon de familie, prevăzută de art.378 alin. (1) lit.c) din Codul penal, prin sintagma „săvârșirea faptei” prevăzută de dispozițiile art. 296 Cod procedură penală (relevantă pentru calcularea termenului de introducere a plângerii prealabile) se înțelege *data încetării inacțiunii* (*data epuizării* infracțiunii de abandon de familie) sau *data consumării infracțiunii* (expirarea perioadei de 3 luni pe durata căreia autorul a rămas în pasivitate).

În baza art. 476 alin.2 C.p.p., dispune **suspendarea judecării cauzei** până la pronunțarea hotărârii prealabile pentru dezlegarea chestiunii de drept sesizate.

Definitivă.

Pronunțată în ședință publică, azi, 20.09.2019.

Președinte,

Judecător,

Grefier,